

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแล อย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

The Development of Instructional Model for Caring Behavioral Promotion in Bachelor
of Nursing Science Program At Borromarajonani Praputthabat Nursing Colledge

สุมาลี เอี่ยมสมัย*

ดร.นิออน พิณประดิษฐ์**

ดร.กิ่งฟ้า สินธุวงษ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของการจัดการเรียนการสอน พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาบริบท(context)การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร โดยวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 2545 สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร จากผู้เชี่ยวชาญด้วยการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนและพยาบาลพี่เลี้ยงด้วยการสนทนากลุ่ม ศึกษาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จำนวน 55 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม 2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร แบบสังเกตพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรและแบบบันทึกการเรียนรู้อื่นๆ 3) การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรที่ใช้การวิจัยกึ่งการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55 คน จำนวน 9 แผนการสอน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร แบบสังเกตพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรและแบบบันทึกการเรียนรู้อื่นๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ฝึกสมาธิมีสติ (2) ชั้นเรียนรู้พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรจากสถานการณ์ (3) ชั้นวิเคราะห์ความรู้ด้วยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร (4) ชั้นร่วมสร้างความรู้อย่างเอื้ออาทร (5) ชั้นกลายถนอมมิตรแลกเปลี่ยน (6) ชั้นสรุปความรู้โดยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร และ (7) ชั้นสะท้อนและเสริมแรงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร และผู้เรียนมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน

คำสำคัญ : พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร รูปแบบการเรียนการสอน

Key word : Caring behavior, Instructional Model

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 ผลการประเมินพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนทั้ง 9 แผนการสอนพบว่า ในแต่ละแผนการสอนมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรสูงขึ้นเป็นลำดับ ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรในแต่ละชั้นการสอน

ABSTRACT

The objective of this research was to develop the instructional model for caring behavioral promotion in Bachelor of Nursing Science Program at Baormarajanani Praputthabat Nursing College. This research and development were divided into 3 periods. The first period : The study of context about learning and teaching management was to promote the caring behavior by analysing nursing health curriculum 2546 at Boromarajanok institute, Ministry of Public Health. This study was dealt with the Instruction Model for Caring Behavioral Promotion which interviewed from the experts, the teachers and nurses. The procedure was focused on group by studying about caring behavior from 55 first year nurses. The second period : The development about the model of instruction in caring behavior. The sample group comprised 30 students in bachelor of nursing science program by collecting the information, from caring behavioral tests, caring behavioral observations and learning records. The third period : The assessment about the efficiency of instruction for caring behavioral development. The procedure was started by pre-testing and post-testing with the sample group about 55 student nurses and 9 lesson plans in bachelor of nursing science program 2008. We selected the information by caring behavioral tests, caring behavioral observations and learning records. We analysed by mean, standard deviation, t-test and content analysis. The research findings found that: For the steps of instruction for caring behavioral promotion, there were 7 steps: (1) the step of training for concentration and consciousness, (2) the step of study in caring behavior from situation, (3) the step of analysis of knowledge by principle of caring, (4) the step of collaboration in creating knowledge with caring, (5) the step of Kallayanamitra and sharing, (6) the step of conclusion knowledge by principle of caring, and (7) the step of reflect and reinforcement for caring behavior. According to the study of instructional model for caring behavioral promotion, found that the students' caring behaviors after using instructional model, were higher than before using instructional model at .001 significant level. For the evaluation findings of the students' caring behaviors from total of 9 lesson plans, found that in each lesson plan, their caring behaviors were respectively increased. For the findings of learning record of caring behaviors by the students, found that they could realize the caring behaviors during instruction in each step of teaching.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลเป็นการดูแลช่วยเหลือบุคคลให้ดำรงภาวะสุขภาพ โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาลร่วมกับศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญและมีพื้นฐานอยู่บนจริยธรรมที่ควรปฏิบัติในฐานะที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบ

เหล่านี้ได้แก่ 1) ความเอื้ออาทร (caring) ที่เกิดขึ้นจากการตระหนักในคุณค่าของบุคคล ความเข้าใจในชีวิตมนุษย์และก่อให้เกิดความรู้สึกปรารถนาดีต่อกัน 2) ความเชื่อถือและไว้วางใจ (trust and confidence) 3) ความรู้สึกเข้าใจเขา มาใส่ใจเรา (empathy) 4) ความเห็นอกเห็นใจ (sympathy) 5) การให้ความเคารพ (respect) (สิวลี ศิริโล, 2551) เมื่อ

ศึกษากิจการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศไทยของนักวิจัยหลายท่าน พบว่า อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรระบุให้มีวิชาการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพหรือจริยธรรมไว้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร และ มีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลด้านจริยธรรมให้ชัดเจน และควรสอดแทรกเนื้อหาหรือปลูกฝังจริยธรรมในวิชาการพยาบาลทุกวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (วรรณิ เตียวอิศเรศ, 2536; เขียวลักษณ์ บรรจงบุรุษ, 2537) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ละออ หุตางกูร (2536) พบว่า คุณภาพการพยาบาลต้องอาศัยความมีคุณธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเอื้ออาทร (Caring) เพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจริยธรรมและการปฏิบัติ การพยาบาลเช่น คุณธรรมด้านความเมตตา กรุณา ความรักเพื่อนมนุษย์ ความยุติธรรม ความละเอียดรอบคอบ และความกตัญญู แต่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ช่วยในการทำงานของพยาบาลมากขึ้นทำให้พยาบาลสนใจเครื่องมือและความรู้ในการรักษาพยาบาลมากกว่าตัวผู้ป่วยหรืออารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อผู้ป่วยวางรัดน์ บุญญานุรักษ์ (2533) ศึกษาพบว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องมีขอบเขตเนื้อหาจริยธรรมไว้ในรายวิชาต่างๆ โดยมีการกำหนดเนื้อหาและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aroskar (1977) คือ การจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาลควรเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีความพร้อมในการเผชิญปัญหาข้อขัดแย้งเชิงจริยธรรม ในขณะที่เดียวกันจากสถิติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่าปัญหาด้านจริยธรรมของพยาบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้น เช่นปีงบประมาณ 2549 ปัญหาด้านจริยธรรมของพยาบาลมีจำนวน 50 รายและปีงบประมาณ 2550 ปัญหาด้านจริยธรรมของพยาบาลมีจำนวน 71 ราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและความต้องการของสังคม สถาบันพระบรมราชชนกจึงได้พัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 เป็นหลักสูตรบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาโดยใช้จากทัศน์ (Theme) และมโนทัศน์ (Concept) เป็นตัวกำหนดเนื้อหา

ใช้กระบวนการทางปัญญาในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ใช้บริการอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทร (Caring Theory) เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (สถาบันพระบรมราชชนก, 2546)

จากกรอบแนวคิดของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 สถาบันพระบรมราชชนก จึงได้เตรียมอาจารย์โดยประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 (สถาบันพระบรมราชชนก, 2546) และแต่ละวิทยาลัยพยาบาลดำเนินการให้ความรู้เรื่องแนวคิดและทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทรแก่บุคลากรในวิทยาลัย แต่พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่มีลักษณะเป็นนามธรรม รวมทั้งพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรมีการให้ความหมายที่หลากหลายจึงทำให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนหรือประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติมีค่อนข้างน้อย (จินตมาศ โกศลขึ้นวิจิตร, 2551) ในแต่ละวิทยาลัยจึงพยายามศึกษาและพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร (จำรัส สาระขวัญ, 2548 ; ศิริรัตน์ อินสุข, 2548)

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 บนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทร ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาการเรียนการสอนตามแนวคิดและทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทร และความเป็นไปได้ในการจัด การเรียนการสอนตามองค์ประกอบระบบการเรียนการสอน สนทนากลุ่มนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาล วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยฯ รวมทั้งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของพยาบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึงปัจจุบัน พบว่า การดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นประเด็นสำคัญ และเป็นคุณลักษณะที่จำเป็น คุณลักษณะเฉพาะของวิชาชีพพยาบาล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญและควรส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรให้แก่นักศึกษาตั้งแต่วัยแรกที่เข้าสู่วิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นรายวิชาที่สร้างคุณสมบัติในตัวนักศึกษา

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคลและมีคุณลักษณะพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร แต่ในการจัดการเรียนการสอนยังพบว่าผู้สอนไม่สามารถนำแนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรมาบรรจุไว้ในแผนการสอนและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปได้ เนื่องจากแนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นนามธรรม จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลจึงสนใจพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้แก่ผู้สอนในวิชาชีพพยาบาลสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรไปใช้ส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and development) แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 2545 สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พระพุทธบาท โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สันทนาการกลุ่มอาจารย์ผู้สอนพยาบาลที่เลี้ยง เกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มของอาจารย์ผู้สอน พยาบาลที่เลี้ยง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร โดยการสนทนากลุ่มนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 55 คน เกี่ยวกับความหมายและการแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ความเป็นกัลยาณมิตร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มของผู้เรียนเกี่ยวกับความหมายและการแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร และความเป็นกัลยาณมิตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ผลการศึกษาระบบการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหา ความต้องการและความเป็นไปได้ในการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร

2.2 ร่างรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร 4) ประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งจุดมุ่งหมาย ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ได้แก่ (1) สร้างระบบค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของคนอื่น (2) การสร้างศรัทธาและความหวัง (3) ไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

(4) การดูแลอย่างเอื้ออาทรที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม
(5) ความเป็นกัลยาณมิตร ขั้นตอนการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร มี 7 ขั้นตอน
ได้แก่ (1) ฝึกสมาธิมีสติ (2) ชั้นเรียนรู้พฤติกรรมดูแล
อย่างเอื้ออาทรจากสถานการณ์ (3) ชั้นวิเคราะห์ความรู้
ด้วยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร (4) ชั้นร่วมสร้างความรู้
อย่างเอื้ออาทร (5) ชั้นกัลยาณมิตรแลกเปลี่ยน (6) ชั้นสรุป
ความรู้โดยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร และ (7) ชั้นสะท้อน
และเสริมแรงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร รวมทั้งจัดทำ
คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือ
เก็บรวบรวมข้อมูล ในรายวิชาจิตวิทยา จำนวน 9 แผน
การสอน

2.3 นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อ
พัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร คู่มือการใช้รูปแบบ
การเรียนการสอนและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผ่าน
การตรวจสอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ
รูปแบบ เนื้อหา ภาษาที่ใช้และความสอดคล้องขององค์
ประกอบ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 นำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา
พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ไปลองใช้ในการเรียน
การสอนกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้น
ปีที่ 1 จำนวน 30 คน และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียน
การสอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการสอนวิชาจิตวิทยา
จำนวน 9 แผนการสอน 2) แบบประเมินพฤติกรรมดูแล
อย่างเอื้ออาทรโดยผู้เรียนและสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ 3) แบบ
ประเมินพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยผู้ร่วมวิจัย ซึ่ง
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ
และ 4) แบบบันทึกการเรียนรู้และสะท้อนคิดบนพื้นฐาน
ของแนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยผู้เรียนวิเคราะห์
ข้อมูลโดย การหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา
(α - Coefficient)

2.5 จัดทำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อ
พัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำ
ไปใช้ในการเรียนการสอนจริง

3. การวิจัยระยะที่ 3 การวิจัยเพื่อประเมิน
รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่าง

เอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
โดยดำเนินการจัด การเรียนการสอนตามขั้นตอนการเรียน
การสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร
7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ฝึกสมาธิมีสติ (2) ชั้นเรียนรู้พฤติกรรม
ดูแลอย่างเอื้ออาทรจากสถานการณ์ (3) ชั้นวิเคราะห์
ความรู้ด้วยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร (4) ชั้นร่วมสร้าง
ความรู้อย่างเอื้ออาทร (5) ชั้นกัลยาณมิตรแลกเปลี่ยน
(6) ชั้นสรุปความรู้โดยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร และ
(7) ชั้นสะท้อนและเสริมแรงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้อ
อาทรกับกลุ่มเป้าหมายคือแก่นักศึกษาหลักสูตรพยาบาล
ศาสตรบัณฑิต จำนวน 55 คน และประเมินพฤติกรรม
ดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยผู้เรียนและสมาชิกกลุ่ม ก่อน
และหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ประเมินพฤติกรรมดูแล
อย่างเอื้ออาทรโดยผู้ร่วมวิจัยระหว่างกระบวนการเรียน
การสอน และ บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนคิดบนพื้นฐาน
ของแนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยผู้เรียนภายหลัง
หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละแผนการสอน วิเคราะห์
ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
และสถิติการทดสอบค่าที (t-test) และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม
ดูแลอย่างเอื้ออาทรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่
สำคัญได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมาย
3) ขั้นตอนการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแล
อย่างเอื้ออาทร 4) ประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน
ซึ่งจุดมุ่งหมาย ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม
พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ได้แก่ (1) สร้างระบบ
ค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของคนอื่น (2) การสร้างศรัทธา
และความหวัง (3) ไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
(4) การดูแลอย่างเอื้ออาทรที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม
(5) ความเป็นกัลยาณมิตร ขั้นตอนการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร มี 7 ขั้นตอน
ได้แก่ (1) ฝึกสมาธิมีสติ (2) ชั้นเรียนรู้พฤติกรรมดูแล
อย่างเอื้ออาทรจากสถานการณ์ (3) ชั้นวิเคราะห์ความรู้
ด้วยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร (4) ชั้นร่วมสร้างความรู้

อย่างเอื้ออาทร (5) ชั้นกัลยาณมิตรแลกเปลี่ยน (6) ชั้นสรุปความรู้โดยหลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร และ (7) ชั้นสะท้อนและเสริมแรงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรก่อนและเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนประเมินตนเองและสมาชิกกลุ่มประเมินสังเกตพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรระหว่างการเรียนการสอนทุกครั้งโดยผู้ร่วมวิจัย และบันทึกการเรียนรู้

การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการประเมินพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนทั้ง 9 แผนการเรียน พบว่า ในแต่ละแผนการสอนมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรสูงขึ้นเป็นลำดับและผลการบันทึกการเรียนรู้พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนตระหนักถึงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรระหว่างการเรียนการสอนในแต่ละขั้นการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้มีการส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรตามทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทรของ Watson (Watson, 2001) ในเรื่อง 1) สร้างระบบค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของคนอื่น 2) การสร้างศรัทธาและความหวัง 3) ไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น 4) การดูแลอย่างเอื้ออาทรที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และ 5) ความเป็นกัลยาณมิตร ผู้สอนมีปัญหาและต้องการพัฒนานตนเองเรื่องการออกแบบการเรียนการสอน และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร ผู้เรียนมีความรู้ แสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรและกัลยาณมิตรในชีวิตประจำวันไม่เข้าใจความหมายพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเชิงวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ

จินตามาศ โกศลชินวิจิตร (2551) พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ แสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรในชีวิตประจำวันไม่เข้าใจความหมายพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเชิงวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพและอาจารย์พยาบาลนั้นระบุว่า พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่บ่งชี้ถึงการพยาบาลที่มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรและพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรในวิชาชีพพยาบาลมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีความเมตตากรุณา 3) เคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์ 4) มีกลยุทธ์และทักษะการบริการ 5) ยึดมั่นผูกพันในภาระหน้าที่ และ 6) ส่งเสริมให้มีสุขภาพดีแบบองค์รวม

2. ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรพบว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนการส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร และ 4) การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตามาศ โกศลชินวิจิตร (2551) พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 2) วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวัง 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนได้แก่ การชี้แจง การสร้างความสัมพันธ์ กระบวนการเรียนการสอนได้แก่การให้ความรู้ การฝึกฝนพัฒนาในชีวิตประจำวันและการกระจ่างชัดจากการสะท้อนคิด และ 4) แนวทางการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน Judkins and Carole Eldridge (2001) ศึกษาการเรียนการสอน พบว่า พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นความเชื่อและขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือบริบทของแต่ละคน จึงทำให้แต่ละคนมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรม

ดูแลอย่างเอื้ออาทรประกอบด้วย 1) ผู้สอนทั้งในห้องเรียน และหอผู้ป่วยเป็นต้นแบบที่มีลักษณะพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร 2) การใช้รูปแบบการเรียนการสอนเช่น การสาธิต กรณีศึกษารวมทั้งการอภิปรายที่มีคุณลักษณะ พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร 3) ผู้สอนเป็นผู้โน้มน้าว ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร 4) มีการฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับขพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร 5) การเสริมแรงเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรโดยการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรที่ผู้เรียนประเมินตนเองและสมาชิกกลุ่มประเมินพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรทั้งก่อนและเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมผู้เรียนดังนี้

1) สร้างความตระหนักแก่ผู้เรียน โดยประชุมกลุ่มผู้เรียนและให้ผู้เรียนให้ความหมายและยกตัวอย่างของพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรแล้วผู้สอนให้ความรู้เรื่องแนวคิด ทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทรพร้อมยกตัวอย่าง ประกอบกับผู้เรียนมีคุณลักษณะ (1) ความใส่ใจกับเรื่องที่เรียนรู้และพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งจำเป็นในวิชาชีพ จึงทำให้ผู้เรียนมีความใส่ใจ ในสถานการณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนผู้เรียนจึงสามารถเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชาโดยใช้แนวคิด หลักการดูแลอย่างเอื้ออาทร (2) ความตั้งใจที่จะแสดงออก และการแสดงออกที่เป็นพื้นฐานของความรู้ จากการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ให้คุณค่า ให้ความสำคัญและการยอมรับคุณค่าของพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรจากสถานการณ์และตัวแบบพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรจากผู้สอนซึ่งพบว่ามีความสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ จึงมีความตั้งใจ ที่จะแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร โดยแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน สมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรทั้งในชีวิตประจำวันและเชิงวิชาชีพ

(3) ผลของพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กล่าวคือ หลังจากแผนการสอนที่ 4 ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรอย่างสม่ำเสมอเมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คือ มีการให้คุณค่าแก่บุคคลอื่น มีความตระหนักและเต็มใจที่จะแสดงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและส่งผลให้ตนเองและบุคคลอื่นเกิดความความผาสุก

2) ให้ผู้เรียนดูวิดีโอทัศนธรรมะ เรื่อง แนะนำปฏิบัติธรรมของวัดพระนอนจักรสีห์ กิ่งศตวรรษแห่งการรู้แจ้งของหลวงพ่อเทียน และประสบการณ์การปฏิบัติธรรมของ ส.รววยเจริญ ประกอบกับ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ได้จัดทำโครงการเข้าค่ายธรรมะอย่างสม่ำเสมอเช่น โครงการปฐมนิเทศ นักศึกษาใหม่ โครงการค่ายธรรมะ ณ วัดเขาวงษ์ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และวัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรีและสวดมนต์นั่งสมาธิทุกวัน เวลา 19.00 น.

3) กระบวนการเรียนการสอน มีการดำเนินการ (1) มีการฝึกสมาธิ เมื่อเริ่มวิชาทุกชั่วโมงทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีความสงบ (2) แร่งบันดาลใจผู้สอนเป็นตัวแบบและเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการทำให้ผู้เรียนเกิดความเมตตาและเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน (3) บรรยายภาค กระบวนการเรียนการสอนมีบรรยากาศ ความสงบ ความรัก ความเมตตา และความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้สอนฟังเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แล้วจึงให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (4) มีการนำพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรออกมาจากภายใน โดยให้ผู้เรียนคิดเอง ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด สอดคล้องกับการศึกษาของจินตามาศ โกลิศจีนวิจิตร (2551) พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าก่อนใช้

รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนที่ผู้สอนประเมินระหว่างใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมมารดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาของจาร์ล สาระขวัญ และคณะ (2548) พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียนหลังเรียนโดยการบูรณาการวิชาแนวคิดพื้นฐานทฤษฎีและกระบวนการพยาบาลตามแนวคิดเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของ วาสนา เจือทอง (1998) พบว่า ผู้เรียนรับรู้พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้สอนเช่นความเข้าใจผู้เรียน ความเห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่ ท่วงไຍ ความผูกพัน และสัมพันธ์ภาพที่ดี ผู้สอนที่มีลักษณะของพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรมี 4 ประการได้แก่ 1) บรรยากาศการเรียนการสอนอบอุ่น ปลอดภัย 2) ศิลปะการพูดที่จูงใจ 3) มีการให้พลังอำนาจและ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อดีของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการประเมินพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรก่อนและหลังการเรียนการสอน ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสังเกตปรากฏการณ์และผู้เรียนได้บันทึกผลการเรียนรู้จากการอภิปรายกลุ่ม ในการศึกษาสถานการณ์ ทั้งนักศึกษารายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของ

นักศึกษาที่มีพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรอยู่ในระดับต่ำ และรูปแบบการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรทั้ง 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์พฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของกลุ่มที่ศึกษา ก่อนเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนได้เนื่องจากการคัดเลือกผู้เรียนโดยผ่านสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งผู้เรียนแต่ละบุคคลมีบริบท ภูมิหลัง การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรแตกต่างกัน และผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาจิตวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จึงไม่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรระหว่างนักศึกษากับผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทุกรายวิชา และผู้บริหารควรกำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรองโต อุดมหลูต. (2539). การเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ : สภาพการณ์และแนวโน้ม. **วารสารพยาบาลศาสตร์**, 14 (มกราคม - มีนาคม 2539): 35-42.
- กระทรวงสาธารณสุข. **วัฒนธรรมองค์กร**. นนทบุรี : ฝ่ายข่าวและสื่อมวลชนสัมพันธ์กลุ่มสารสนเทศ. 29 มกราคม 2550.
- จินตมาศ โกมลชื่นวิจิตร. (2551). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมคุณดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล**. ปรียญญาณินพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำรัส สารขวัญ และคณะ. (2548). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลโดยยึดหลักแนวคิดเอื้ออาทร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท**. สระบุรี: รายงานการวิจัยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท.
- พวงรัตน์ บุญญานุกรักษ์. (2533). จริยธรรมในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กุศโลบายในการพัฒนาหลักสูตร. **วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ธันวาคม 2533 : 8-15.
- เขาวลัษณ์ บรรจงปฐ และ คณะ. (กรกฎาคม-ธันวาคม, 2537). การจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์. **วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 2, 25-27.
- ละออ หุตางกูร. (2536). **หลักพื้นฐานเพื่อการพยาบาล ชีว-จิต-สังคม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วรรณ เตียววิศเรศ. (สิงหาคม-กันยายน, 2536). การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตด้านจริยธรรม. **วารสารการสัมมนาพยาบาลศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2**. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 132-150.
- วาสนา เจือทอง. (1998). **Thai Baccalaureate Nursing Students' Caring and Uncaring Lived Experience with Thai Nursing Instructors**.
- ศิริรัตน์ อินสุข. (2548). **การพัฒนาแบบการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรในวิชาเคมี นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช**. รายงานการวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช. พิษณุโลก : วิทยาลัยพยาบาล.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2546). **คู่มือการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- ลิวลี ศิริโล. (2551). **จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aroskar, Mila Ann. (April, 1977). Ethics in the Nursing Curriculum. **Nursing Outlook**, 260-264.
- Judkins, Sbaron K. & Eldridge, Carole. (2001). Let's Put "Caring" Back Into Healthcare Teaching Staff to Care. **JONA**. 31(11).
- Watson, J. & Smith, Marlaine C. (2001). Caring science and the science of unitary human being's a trans-theoretical discourse for nursing knowledge development. **Journal of Advanced Nursing**. 37(5) : 452-461.